

Welkom op landgoed Hagen!

Routes

Op het landgoed zijn twee wandelroutes uitgezet:

- Gele route, 7,5 km (1 t/m 15).
- Rode route, 2,5 km (1 t/m 3 en 13 t/m 15).

Algemeen

Beide routes laten de aantrekkelijke variatie op dit oude, 157 ha grote, landgoed zien. Hagen bestaat uit naald- en loofbos, hakhout, houtwallen, singels en laanbeplanting. Daartussen liggen akkers, weilanden, boerderijen, heischrale graslanden, vennen en poelen. En ook de fauna is er rijk en gevarieerd. Vroege wandelaars hebben een grote kans op een ontmoeting met een eekhoorn of ree. In het voorjaar zijn er vele kikkers en hoor je de opvallende roep van de groene en zwarte specht.

Geschiedenis

Landgoed Hagen bestond al in de 15de eeuw. Vanaf 1680 was het eigendom van de families Van der Capellen en Van Regteren. In de 19de eeuw werd het landgoed aan de bezittingen van kasteel Keppel toegevoegd. Wij kochten Hagen in 1973 van de familie Beelaerts van Blokland, die het begin 20ste eeuw in bezit had gekregen. Hierna is het terrein nog uitgebreid met aankopen van aanliggende eigenaren.

1 Lanen

Kenmerkend voor de oude landgoedstructuur van Hagen zijn de lanen met beuken en Amerikaanse eiken. Direct aan het begin van beide wandelroutes loopt u door een fraaie beukenlaan van circa 100 jaar oud. In de spleten en holtes van deze bomen verblijven verschillende soorten vleermuizen. Ook de zwarte specht zie je hier regelmatig.

2 Bijzondere plantensoorten

Een groot deel van de graslanden op Hagen wordt extensief begraasd met vleeskoeien. Door deze vorm van beheer groeien er vele waardevolle plantensoorten: op de drogere delen soorten als echt walstro, reukgras, grasklokje en kleine leeuwentand, in de vochtigere delen onder meer kale jonker, liggend hertshooi en dwergbies.

3 Poelen

In de verschillende poelen en vennen komen zeldzame amfibieën voor als heikikker, kleine watersalamander, kamsalamander en de uiterst zeldzame knoflookpad. Door aanleg van extra poelen proberen we het voortplantingsbiotoop van deze dieren verder uit te breiden. De poelen moeten onder meer voldoende zonbestraling hebben, voldoende diep zijn en niet bevolkt door vissen.

4 Bosbeheer

In het grootste deel van het landgoed vindt zogenaamd geïntegreerd bosbeheer plaats. Hier is ruimte voor zowel natuur, recreatie als houtproductie. Van het hout van de acacia en zomereik worden slagbomen en rasterpalen gemaakt.

5 Grove dennen

Verder lopend ziet u aan de rechterkant grove dennen van circa 100 jaar oud. Deze soort werd vroeger gebruikt als stuthout in de mijnen. Als een mijn dreigde in te storten, begon het hout te kraken. Zo kon men op tijd de mijn verlaten. Vandaar het spreekwoord: "het hout spreekt voordat het breekt". Gestreefd wordt naar behoud van de oude grove dennen als cultuurhistorisch element.

6 Pitrus

U passeert een grasland, met hierin meidoornstruweel en een groot aandeel pitrus. In de tijd dat er nog geen elektriciteit bestond, werd pitrus gebruikt als pit in de olielamp.

7 Akkers

De landbouwgronden op Hagen zijn deels verpacht en deels in eigen beheer. Onze eigen gronden worden ecologisch bewerkt. Er wordt onder meer zomer- en wintergraan en gele mosterd geteeld. In de zomer is vooral langs de randen een bonte mengeling te zien van typische akker(on)kruiden, zoals klaproos, korenbloem, echte kamille, bolderik, kromhals en akkerviooltje. Talloze vlinders, waaronder atalanta, kleine vos en dagpauwoog worden hierdoor aangetrokken.

8 Het 'Grote Ven'

In 1990 is een deel van dit ven uitgebaggerd, omdat het steeds meer verdroogde en verruigde. Veel plantensoorten die kenmerkend zijn voor voedselarme vennen hebben zich weer uitgebreid of zijn teruggekeerd. Er kwamen zelfs nieuwe soorten bij, zoals pilvaren en drijvende waterweegbree. Andere kenmerkende soorten zijn wateraardbei, moerashertshooi

en moeraswederik. Ook amfibieën als kleine watersalamander, kamsalamander en groene kikker zijn in het ven aanwezig.

9 Hakhout

Een groot deel van het landgoed was vroeger eiken- en essenhakhout. Het werd eens in de 10 tot 25 jaar afgezet, waarna de stobben weer uitliepen met meerdere nieuwe stammen. De eikenbast werd gebruikt in de leerlooierij en het overige hout werd gebruikt als brandhout.

Na de uitvinding van chemische looistoffen verdween de economische waarde van het hakhout. Veel hakhoutpercelen werden vanaf die tijd niet meer afgezet. We vinden in het gebied dan ook veel hakhout waarvan men één stam of spaartelg heeft laten doorgroeien. Wij streven naar het behoud van hakhout als waardevol cultuurhistorisch element. Daarnaast is het belangrijk voor veel verschillende vogelsoorten, insecten, varens en mossen. Aan uw rechterzijde ziet u een perceel met spaartelgen.

10 Rasterpalen

Bij de T-splitsing ligt een natuurgrasland. De rasterpalen en het toegangshek zijn gemaakt van eikenhout, afkomstig van dit landgoed.

11 Vlinderbaan

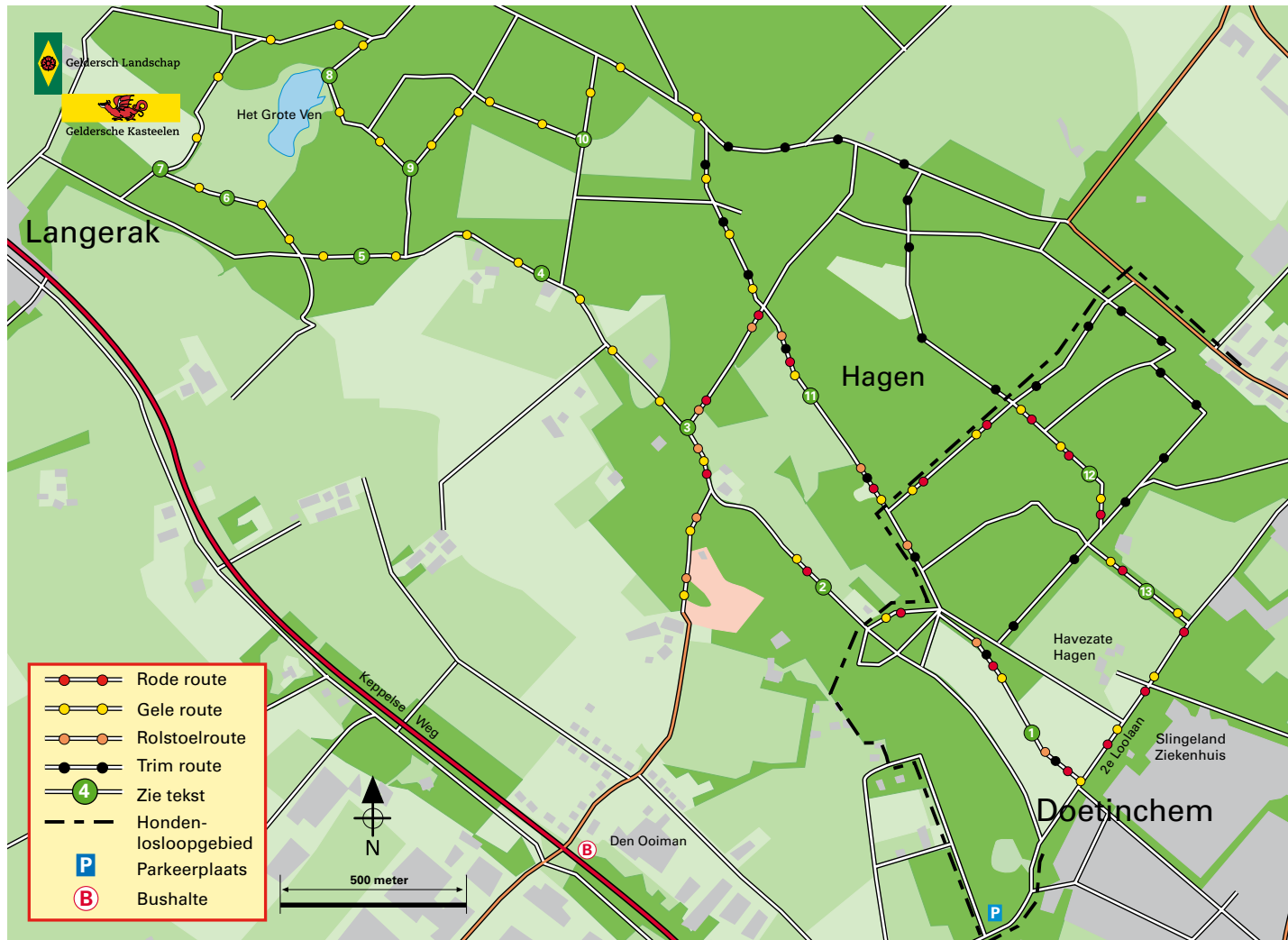
Verder lopend passeert u aan de linkerkant de zogenaamde 'vlinderbaan'. Dit hakhoutperceel is verbindingzone tussen akkers, graslanden en heideterreinen voor dagvlinders en vleermuizen. Aan de rechterkant staat een singel van els en hazelaar. Ook singels zijn belangrijk voor vlinders en andere diersoorten om zich te kunnen oriënteren en verplaatsen.

12 Rabatten

In een deel van de loofbossen is te zien dat het daar vroeger erg nat was. Er werden greppels gegraven voor de ontwatering. Op de stroken grond daartussen werden bomen geplant, de zogenaamde rabatten. U ziet er vooral inlandse eik en els. In de kruidlager groeien onder meer melkeppe, moerasviooltje en wolfspoot.

13 Havezate

Het gebouw aan de rechterkant is een 15de-eeuwse havezate (edelmanshuis). Het wordt ook wel 'Havezate Hagen' of 'De Kelder' genoemd. De bewoner bezat diverse privileges, zoals die van de jacht, de visserij en het houden van duiven. In de 20ste eeuw kwam landgoed Hagen in bezit van de familie Beelaerts van Blokland. Toen zij het gebied in 1973 aan ons verkochten, bleef de havezate en directe omgeving familiebezit. Het grasland aan de linkerkant van het pad is het voormalige voetbalveld (tot 1990) en wordt nu extensief begraasd. Het heeft brede ruigteranden ten behoeve van vlinders en andere insecten.

Honden

Aangelijnd toegestaan. In het omliggende gebied mogen honden loslopen (zie kaart).

Toegankelijkheid

Het gebied is opengesteld voor wandelaars op wegen en paden, van zonsopkomst tot zonsondergang.

De (onverharde) wandelroutes zijn minder geschikt voor rolstoelgebruikers en kinderwagens. Voor hen is een aparte route aangelegd. Deze start op hetzelfde punt als de gele en de rode wandelroute.

Bereikbaarheid

Openbaar vervoer

Bus Arnhem – Gendringen, halte de Ooiman of de lijndienst Zutphen – Doetinchem, halte Slingeland Ziekenhuis. Hiervandaan is het 5 minuten lopen naar het startpunt van de wandelingen aan de 2de Loolaan. Inlichtingen zijn verkrijgbaar bij de OV Reisinfo, tel. 0900-9292 of www.ov9292.nl.

Eigen vervoer

A18 richting Doetinchem, neem afslag 3 Doetinchem. Rechtsaf Europaweg volgen (borden Slingeland Ziekenhuis aanhouden), eerste weg rechtsaf Ruimzicht-

laan verderop stoplichten, links aanhouden wederom (borden Slingeland Ziekenhuis) volgen. Ruimzichtlaan gaat over in Kruisbergseweg nadien eerste weg linksaf Groenestraat deze volgen tot 2de Loolaan, linksaf 150m parkeerplaats.

Geldersch Landschap en Geldersche Kasteelen
Postbus 7005

6801 HA Arnhem
Telefoon (026) 355 25 55 (kantooruren)
info@mooigelderland.nl

© GLQK, sep '11

Geldersch Landschap en Geldersche Kasteelen

Welkom op
Hagen!

een landgoed van Geldersch
Landschap en Geldersche Kasteelen